

DIARI INDEPENDENT, CATALÀ, COMARCAL I DEMOCRÀTIC

EL PUNT **AVUI+**

DILLUNS • 19 d'octubre del 2026. Any L. Núm. 17690 - AVUI / Any XLVIII. Núm. 16560 - EL PUNT • **2,20€**

L'Autònoma dissenya el seu futur

En marxa el procés per dotar la UAB
d'un pla director urbanístic que adapti
el campus a les noves necessitats

JUANMA RAMOS

Dossier de Rosa Maria Bravo (planes 2-4 i Editorial)

La UAB reordena el futur dels

■ S'ha posat en marxa el procés per dotar la Universitat Autònoma d'un pla director urbanístic que adapti el campus a les noves necessitats

■ Es vol millorar les connexions amb l'entorn, la vida social i la sostenibilitat i contribuir a crear un pol de coneixement i recerca metropolitana

Rosa M.
Bravo

Cerdanyola del Vallès

Qualsevol que hagi estudiat a la Universitat Autònoma de Barcelona (UAB) recorda haver-se assegut durant llargues estones a la gespa del campus. Un campus diferent del d'universitats urbanes com la UB, la UPC o la UPF, i amb una gènesi particular: es va acordar la seva creació el 1968, i entre el 1969 i el 1971 va néixer el campus. I el nom d'*Autònoma* no va ser casualitat. Igual que la de Madrid, es va concebre com un recinte aïllat, que fos fàcil de tancar en cas de revoltes estudiantils, i amb un rectorat més elevat per poder tenir una visió panoràmica del campus.

Ja han passat més de 50 anys des que es va inaugurar la UAB i, és una obvietat dir-ho, ni la universitat ni l'entorn són com als anys setanta. Aquell campus aïllat és ara en l'eix de la B-30, que segons la consellera de Territori, Sílvia Paneque, és "un dels entorns econòmics i d'R+D+I més potents del sud d'Europa". El Sincrotró, al veí parc de l'Alba, és una peça cabdal, d'importància mundial, en una zona amb una important presència d'empreses relacionades amb la tecnologia i la innovació. La UAB, delimitada per les autopistes B-30 i C-58, i fragmentada per les vies de Ferrocarrils de la Generalitat, vol superar les barreres físiques i connectar de manera més permeable amb les ciutats que l'envolten. També superar la dicotomia d'un matí ple de vida i una tarda en què el campus apareix força més buit d'activitat.

Per reordenar què és la UAB avui i establir què vol ser en el futur s'ha posat en marxa un pla director urbanístic (PDU) promogut per la mateixa universitat i que està tramitant la Generalitat, que té la competència en aquesta figura urbanística. Ara s'està fent el procés participatiu que haurà de servir, amb la documentació ambiental i els estudis complementaris, per elaborar un primer document d'avanç del PDU, que es preveu que estigui a punt a finals d'any. Hi haurà llavors un període d'informació pública per a tota la ciutadania i es consultarà als ajuntaments afectats. Les al·legacions que es recullin s'incorporaran, si escau, al document del PDU, que s'aprovarà definitivament, es calcula, el 2028.

Adaptació i actualització són les paraules que utilitza el vicerector d'Economia, Campus i Sostenibilitat, Xavier Gabarrell, per definir la voluntat del PDU. "En 50 anys han canviat moltes coses. Les comunicacions al voltant de la universitat han canviat molt. L'Autònoma va néixer com una universitat que per definició es volia aïllada i ja no ho és. És un campus que es va dissenyar per construir en horitzontal i les últimes edificacions s'estan fent en vertical. La participació social ha canviat molt i també està canviant el planejament urbanístic", detalla Gabarrell. El campus està regit pel pla general metropolità (PGM), del 1976, i posteriors modificacions. Ara s'està tramitant el pla director urbanístic metropolità (PDUM), que substituirà el PGM. El PDUM parteix d'una visió policentrista

La participació social ha canviat molt en 50 anys i també està canviant el planejament urbanístic

que defuig del concepte de *centre* i *perifèria* i que posa en relleu el que anomena "àmbits d'oportunitat metropolitana". I la UAB ho és.

La universitat amb quatre vies d'accés que es podien tancar si ho volien les autoritats és ara un campus al qual s'accedeix amb tren, cotxe, moto, bus, bicicleta i caminant. La mobilitat ha experimentat canvis. D'una banda, per les mateixes infraestructures. Amb el pas de les dècades, l'Autònoma ha guanyat una estació de Ferrocarrils de la Generalitat i una altra de Rodalies. Els Ferrocarrils de la Generalitat han anat augmentant freqüència, amb un tren cada cinc minuts en hora punta. Però Renfe ha reduït el servei d'ençà que va tancar el novembre del 2025 la línia R7, que té parada a Cerdanyola Universitat, per les obres del cobriment de Montcada. La conseqüència ha estat que l'autobús ha crescut en nombre de viatgers, especialment l'E3, que connecta amb Barcelona. Amb els anys, el transport públic ha guanyat pes respecte al privat.

"El bus E3 ha estat un èxit, però va molt saturat i hem rebut peticions d'incrementar les expedicions directes, les que no paren en els diferents municipis", explica Gabarrell, que valora d'un cantó la

263

hectàrees té el campus de Bellaterra, situat al municipi de Cerdanyola.

2

autopistes envolten el terreny de la UAB: la B-30 i la C-58.

3

estacions de tren donen accés al campus: les de Bellaterra i Universitat Autònoma, de Ferrocarrils de la Generalitat, i la de Cerdanyola Universitat, de Renfe.

flexibilitat de l'autobús, però destaca l'inconvenient que contamina més que el tren. "Necessitaríem més freqüència de l'R8 de Rodalies i el restabliment total de l'R7. I, si fos possible, el perllongament de l'R1 des de la banda de Molins de Rei fins a la UAB."

La qüestió mediambiental va més enllà de la mobilitat i la UAB es planteja la necessitat de tenir un campus més sostenible. Aquí entra en joc la manera en què es construeix. L'Autònoma es va concebre com una universitat horitzontal, amb edificis baixos estesos per les 263 hectàrees del campus. Però els últims edificis que s'estan construint, destinats a la recerca –l'última facultat data de l'any 2000–, s'han fet en vertical, amb alçàries de quatre pisos. "Hem d'actualitzar el planejament i adaptar-lo a una nova realitat en què volem concentrar la capacitat d'edificació, de manera que el manteniment sigui més sostenible, i preservar el nostre entorn natural i els corredors biològics", assenyala Gabarrell. La UAB podria construir molt més, ja que té un terç del terreny disponible, però no

és aquesta la voluntat. Ara bé, sí que es voldria concloure la fase inacabada de la Vila Universitària, on s'han planejat un centenar de pisos més –ara hi viuen poc més de 2.000 persones–, però la universitat no disposa del finançament necessari.

En aquests moments, s'està executant el procés participatiu, amb entrevistes, taules de debat i una enquesta oberta al portal de la Generalitat Participa, en què es pregunta per cinc aspectes: campus viu, campus ciutat, campus interconnectat, campus saludable i sostenible i campus flexible i innovador. Una de les principals reflexions gira a l'entorn de la vida que es fa al campus i com es pot fer que l'activitat, que es concentra al matí, franja que agrupa el gros de les prop de 50.000 persones de la comunitat universitària, es traslladi també a les tardes i els caps de setmana. És a dir, com es pot fer vida universitària més enllà de la docent i, també, com es pot implicar les persones de fora de la universitat en aquesta vida.

El vicerector assenyala, com a exemple, que moltes persones foranes van a la universitat a agafar un

s propers anys

Un cartell indica l'entrada de l'estació de Ferrocarrils de la Generalitat ■ JUANMA RAMOS

El cotxe perd pes en favor del tren i el bus

■ El 74% de la comunitat universitària accedeix al campus amb transport públic, i l'autobús és cada cop més usat

R.M.B.
CERDANYOLA DEL VALLÈS

L'ús del cotxe per accedir al campus de la UAB està perdent terreny en favor del transport públic. Així ho mostra l'última edició de l'enquesta de mobilitat de la universitat, amb dades relatives al 2025, que recull que el 74,3% de la comunitat universitària, xifrada l'any passat en 43.082 persones, va escollir l'autobús o el tren, mentre que el 21,4% va preferir el vehicle privat. El 4,3% restant s'hi desplaça amb bicicleta o caminant. Fins i tot entre el col·lectiu que disposa de cotxe predomina l'ús del transport públic.

Els 82,4% de les persones que es mouen al campus són estudiants, mentre que el 12,3% és personal docent i investigador i el 5,2%, de serveis. El 23,7% de la població viu a la ciutat de Barcelona, seguida en nombre de residents per Cerdanyola i Sabadell. Les comarques que més alumnes hi aporten són el Vallès Occidental i el Vallès Oriental. El campus ha anat perdent població de Barcelona de manera gradual des del 2006 —aquell any els barcelonins representaven el 31,1%—, mentre que ha crescut el nombre de persones provinents del Baix Llobregat, el Maresme, la resta del Barcelonès i comarques com l'Anoia, el Bages, l'Alt Penedès i el Garraf. El 59,3% de la comunitat universitària té carnet de conduir cotxe i el 9,3%, de moto. El 36% té cotxe, el 3,2% té moto i el 14,2%, bicicleta. Però només el 20,6% es mou en cotxe i l'0,8%, en moto. Els estudiants de grau són els més propicis a deixar el cotxe a casa —el 52,2%—, mentre que el personal de serveis és qui prefereix més moure's amb cotxe en cas de tenir-ne —el 74,1%—. El 4,2% de la comunitat universitària comparteix cotxe.

L'ús del transport públic ha crescut fortament en 25 anys. El 2001, el 52,6% de la comunitat universitària accedia al campus amb transport públic. El 2025, la xifra va arribar al 74,3%. Hi ha tres mitjans de transport: l'autobús, els trens de Ferrocarrils de la Generalitat i els de Renfe en combinació amb un bus. Les dues primeres opcions són les preferides per les persones que venen de fora del campus —els residents a la Vila Universitària s'hi poden moure a peu o amb bicicleta—. L'autobús és escollit pel 24,3% de la població, una xifra que triplica la del 2001. Els Ferrocarrils de la Generalitat, amb parada al mateix campus, són l'opció preferida per al 34,9%, una xifra que supera en dos punts percentuals la del 2001. La combinació de Renfe i bus és escollida pel 15,1% de les persones, mentre que el 2001 era la favorita de l'11,6%.

També ha crescut, en els darrers dos anys, la multimodalitat, és a dir, el nombre de persones que combinen diferents mitjans de transport. És el cas del 49,8% de la comunitat universitària, nou punts més que el 2023, i és especialment notable entre els usuaris del transport públic.

Al campus de la UAB també hi ha hores punta. Les arribades es concentren entre les vuit i les deu del matí, i en aquesta franja destaca la concentració de personal de serveis i també el docent i investigador. A la tarda hi ha també un pic d'arribades entre les dues i les quatre, d'alumnes sobretot. Pel que fa a les sortides, entre la una i les tres de la tarda hi ha concentració d'estudiants de grau sobretot, mentre que els de màster i doctorat i el col·lectiu docent i investigador registren més afluència entre les cinc de la tarda i les vuit del vespre. El personal de serveis surt entre les tres i les quatre de la tarda. ■

autobús que connecta amb Manresa, Vic o Berga. “Les parades de bus i tren podrien oferir molts serveis com passa a l'entorn de l'estació del Nord o als aeroports”, diu Gabarrell. També es podria obrir més l'activitat esportiva i les sales d'estudi, que és una de les idees que han sorgit en el procés participatiu. I refugis climàtics, una necessitat que s'està veient imperiosa en els estius cada cop més tòrrids.

Per atreure persones de fora, i per connectar la universitat amb el seu entorn, és imprescindible superar les barres físiques. Badia del Vallès es troba a menys de quatre quilòmetres de distància. “Però ens separa de la ciutat un gran pendent i tots els carrils de la C-58”, exemplifica el vicerector. “El pla director urbanístic ens ha de permetre visualitzar com es pot facilitar la comunicació amb Bellaterra, amb Cerdanyola, amb Badia, posant ponts agradables per passar per l'autopista,

plantejant un tramvia...” L'aïllament físic no és, per sort, un aïllament científic si es pensa en el Sincrotró. “Però hem de fer que això encara sigui més fàcil i connectar millor no només amb el Sincrotró sinó amb altres centres de recerca que s'hi puguin instal·lar al voltant”, segons Gabarrell. També la regidora de Planificació Urbanística de Cerdanyola, Eulàlia Mimó, defensa que “la universitat no ha de ser una cosa aïllada sinó que ha d'estar integrada en el que és la ciutat i els àmbits del voltant, com són el parc de l'Alba i el parc tecnològic”.

La Generalitat, que ha d'executar l'encàrrec de la UAB, es planteja aquest PDU com un pla flexible i prou ampli per donar resposta a les necessitats dels propers 20 o 25 anys. I que serveixi alhora per impulsar la universitat com una peça clau al país pel que fa a la recerca i a la constitució d'un pol metropolità de coneixement. ■

L'actual plaça Cívica, inaugurada el 1996 durant el mandat del rector Carles Solà, ha esdevingut l'epicentre de la vida social del campus ■ JUANMA RAMOS

Les quatre columnes de la UAB simbolitzen la voluntat de coneixement, la llibertat d'expressió, la identitat cultural i la solidaritat ■ ORIOL DURAN

Mig segle de compromís amb la societat democràtica

■ El manifest fundacional de l'Autònoma defensava el 1975 una universitat lliure i vinculada amb la realitat nacional catalana

■ La UAB va establir l'autonomia econòmica i acadèmica, un model que ara s'aplica a totes les universitats públiques

Rosa M. Bravo
CERDANYOLA DEL VALLÈS

Pocs mesos abans de la mort del dictador Franco, en aquell convuls 1975, es va celebrar a la jove universitat una diada que va aplegar docents i estudiants. Era l'11 de febrer, i en la trobada es va presentar el manifest *Per una universitat nova en una societat democràtica*. L'esborrany inicial l'havien escrit dos joves professors, Francesc Espinet i Josep Montserrat, i dos mesos més tard el claustre de la universitat va aprovar un text que rebaixava el document inicial però mantenien els seus principis. Naixia així el *Manifest de Bellaterra*, en el context de protestes universitàries arreu de l'Estat contra la dictadura. També del llavors professorat no numerari, que exigia millores laborals i una reforma democràtica de la universitat. En aquell moment, el *Manifest de Bellaterra* expressava els principis que havien de regir la universitat en la societat democràtica. No va ser l'únic document d'aquestes característiques redactat en un campus —n'hi va haver també a Madrid i València—, però segurament va ser el més ambiciós. Defensava una universitat democràtica i lliure, al servei de la societat i vinculada amb la realitat na-

cional catalana.

Així es va reivindicar en l'acte de la UAB en què es va commemorar el 50è aniversari d'un manifest que posava les bases del que havia de ser la UAB i el seu funcionament i, sobretot, expressava el compromís per construir una nova societat democràtica. I en tant que reflex d'aquesta nova societat, la universitat es declarava com un organisme públic i popular, amb autogestió interna i un control social. També assegurava ser una organització que garantia les llibertats de la comunitat universitària i prenia posició com a nacional catalana. Amb Franco encara viu, es declarava el català llengua d'ús preferent en tots els àmbits, també el docent, tot i que es reconeixia el dret de la població castellana a l'ús de la seva llengua i cultura.

Com destaquen des de la UAB, el manifest no va servir només de base per redactar els primers estatuts democràtics de la universitat. Assenyalen que els seus valors es van estendre i es van convertir en el referent per a la resta d'universitats. I en aquest sentit va ser clau el fet que fos el primer gran document que reclamava formalment una universitat autònoma en l'àmbit polític, administratiu i financer. El *Manifest de Bellaterra* disposava ja

l'any 1975 que la universitat gaudiria d'autonomia de gestió en els seus afers, tant econòmics com administratius. I que aquesta autogestió havia de tenir com a límits les lleis educatives, la justícia i el Consell Social, que representa els diferents estaments socials dins la universitat. També que organitzaria lliurement la seva estructura acadèmica i plans d'estudis, prèvia consulta als organismes públics corresponents i al Consell Social. L'autonomia incloïa la contractació del personal.

Autonomia universitària per llei

Ara, l'autonomia universitària no és quelcom associat a les universitats que duen la paraula *autònoma* en el seu nom, com la de Barcelona o la de Madrid. De fet, la Constitució espanyola recull en l'article 27 "l'autonomia de les universitats, en els termes que la llei estableixi". Des de l'aprovació de la Constitució dues lleis han estat cabdals en la garantia d'aquesta autonomia: la llei orgànica de reforma universitària, del 1983, i la llei orgànica d'universitats, del 2007.

Així, cada centre pot establir unes línies estratègiques pròpies pel que fa a polítiques de personal i d'estudiants, d'investigació i de gestió financera. També determina la

Les facultats inaugurals

Un mes després del decret de creació de la UAB, el juny del 1968, es van crear les primeres facultats: Lletres, Medicina, Ciències i Ciències Econòmiques. No es van fer al campus actual sinó que es van instal·lar al monestir de Sant Cugat, l'hospital de la Santa Creu i Sant Pau i l'Escola d'Idiomes de Barcelona. Entre el 1969 i el 1971 es van adquirir els terrenys per construir el campus, i de manera progressiva es van obrir les diferents facultats. La UAB ha tingut presència fora de Cerdanyola, en ciutats com Sabadell, Lleida, Palma i Girona.

seva organització i escull les persones que estan al capdavant dels seus òrgans de govern. Les universitats organitzen les seves titulacions, tenint en compte els ensenyaments oficials, i elaboren els seus plans d'estudi. La llibertat de càtedra del professorat és una de les bases d'aquesta autonomia, que inclou també funcions com el sistema d'admissió de l'alumnat i d'avaluació dels seus coneixements, així com les polítiques que propiciïn la internacionalització.

La llei —la que està ara en vigor és la llei orgànica del sistema universitari, la LOSU— estableix també que les administracions han d'assegurar a les universitats públiques la seva suficiència i estabilitat financera a canvi d'una gestió transparent i un servei públic de qualitat. I aquest ha estat un element de fricció: des de les retallades del 2011, les universitats públiques han estat denunciant durant anys l'infranquejament per part de la Generalitat. Encara avui les universitats públiques continuen reclamant la necessitat de garantir un finançament estable, com es va reivindicar en l'acte inaugural del curs universitari català, celebrat a la UAB i amb la presència de la consellera de Recerca i Universitats. Allà, la consellera, Núria Montserrat, es va comprometre a "dotar les universitats d'un model de finança-

Amb Franco encara viu, es declarava el català llengua d'ús preferent en tots els àmbits, també el docent

ment sostenible, estable i sostingut en el temps".

Essència horitzontal

L'essència de la UAB té un altre element, no tan conceptual com morfològic, que ha definit en bona part el seu caràcter. El fet de ser un campus als afores de la ciutat, amb un disseny més horitzontal que vertical, ha afavorit un trànsit fàcil entre facultats que ha repercutit en la creació d'estudis transversals. Així ho valora el vicerector d'Economia, Campus i Sostenibilitat, Xavier Gabarrell. "Caminant deu minuts un professor, un estudiant, una persona pot anar d'una facultat a una altra i això fa que puguem oferir més fàcilment estudis compartits", explica Gabarrell. I posa com a exemple el grau en gestió de ciutats intel·ligents i sostenibles, que es fa a l'Escola d'Enginyeria, però amb una alta participació de professorat de geografia. O el seu cas particular: com a professor d'enginyeria química, ha impartit classes de ciències d'aliments a la Facultat de Veterinària. "Es donen unes condicions per ser transversal en els estudis, i per això l'Autònoma ha estat pionera a l'hora d'ofrir-los", assegura. El fet de ser una petita ciutat afavoreix també, destaca Gabarrell, "que s'hagin pogut construir nombrosos centres de referència en recerca i innovació, ja que han trobat un ecosistema propici per desenvolupar-se". ■

Una universitat oberta al territori

■ La Universitat Autònoma de Barcelona va néixer amb una contradicció que avui sembla difícil d'entendre: una institució destinada a obrir les portes al coneixement es va concebre com un recinte aïllat, fàcil de tancar si les protestes estudiantils incomodaven el poder. Més de mig segle després, el context ha canviat radicalment, però una part d'aquella concepció encara persisteix. La UAB s'ha convertit en un pol de recerca de primer nivell, envoltat d'empreses tecnològiques i centres científics, però continua topant amb barreres físiques que dificulten la seva integració amb el territori. Les autopistes, les vies ferroviàries i les dificultats de connexió amb les poblacions veïnes dibuixen una paradoxa difícil de justificar. Com

pot ser que un campus situat al cor d'un dels principals eixos econòmics i d'innovació del país tingui encara tants obstacles de relació amb l'entorn? La mobilitat és un altre dels deures pendents. La saturació de l'autobús, que ha guanyat passatgers arran de les alteracions del servei ferroviari, evidencia fins a quin punt la comunitat universitària depèn d'una xarxa que no sempre està a l'altura de les seves necessitats. Més freqüències i més serveis no són cap privilegi: són una exigència bàsica per a una universitat que vol atreure talent i avançar cap a un model més sostenible.

El pla director urbanístic que s'ha començat a tramitar ofereix una oportunitat per corregir aquestes

mancances i repensar el campus per a les pròximes dècades. També permet plantejar un creixement més compacte, preservar l'entorn natural i donar vida a uns espais que es buiden quan s'acaben les classes. Obrir instal·lacions esportives, sales d'estudi i altres serveis a la ciutadania ajudaria a superar la idea d'una universitat que és una ciutat fantasma a partir de mitja tarda. Ara bé, elaborar un pla no és el mateix que transformar una realitat. La Generalitat, la universitat i els ajuntaments han de treballar coordinadament perquè les bones intencions no acabin sepultades sota tràmits administratius. La UAB va néixer per mantenir-se aïllada. Avui ha de ser just el contrari: una universitat oberta, connectada i integrada en el territori.